

KOMORA MAGISTARA FARMACIJE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj:01-D-180/20

Sarajevo:23.11.2020 godine

Krizni štab Federalnog ministarstva zdravstva

Maršala Tita 9, 71 000

Sarajevo, BiH

Poštovani,

Obraćamo Vam se u ime Komore Magistara farmacije FBiH. Prema zakonu o zdravstvenoj zaštiti zdravstvena djelatnost se provodi i organizuje u timskom radu u kojem učestvuje najmanje zdravstveni radnik visoke stručne spreme (1).

Magistri farmacije kao dio tima zdravstvene zaštite imaju veoma značajnu ulogu u zaštiti i prevenciji od COVID-19. Njihova značajna uloga u borbi sa pandemijom prepoznata je i istaknuta od strane krovnih organizacija, kao što su WHO (World Health Organization) i FIP (The International Pharmaceutical Federation), kao i zdravstvenih sistema u SAD-u, Kanadi, Velikoj Britaniji, Francuskoj, drugim zemljama EU, Švicarskoj. U navedenim zemljama serološko ispitivanje se vrši u apotekama (2-6).

Apoteke su prema „Zakonu o apotekarskoj djelatnosti“ (Službene novine FBiH broj 40/10) dijelom zdravstvene djelatnosti na svim nivoima zdravstvene zaštite (7). Stoga ključnu ulogu u proširenju kapaciteta za skrining COVID-19 imaju apoteke.

Uzimajući u obzir broj i dobru pozicioniranost apoteka, ali i vodeći se primjerom zemalja širom svijeta imamo potrebu ali i obavezu da našoj populaciji omogućimo upotrebu kapaciteta zdravstvenih radnika i zdravstvenih ustanova za testiranje na SARS-CoV-2 (8).

Bitno je napomenuti da serološkim testiranjem na COVID-19 u apoteci magistar farmacije ne potvrđuje dijagnozu već vrši skrining.

Skrining antitijela na SARS-CoV-2 ima višestruke benefite za populaciju u FBiH. Prema podacima FIND Geneve (Foundation for Innovative New Diagnostic) serološki test omogućava istraživanje seroprevalence u populaciji, te na taj način pruža podatke o nivoima izloženosti. Također, pomaže pri dijagnozi COVID-19 i praćenju kontakata, kojem je pacijent bio izložen (9), ali samo kao pomoćna metoda uz PCR kao zlatni standard za postavljanje dijagnoze Covid-19.

KOMORA MAGISTARA FARMACIJE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izvođenje skrininga na antitijela na SARS-Cov-2 u apotekama mora biti u skladu sa protokolom, koji podrazumijeva sljedeće:

- Potrebno je omogućiti prostor, u kojem će se poštivati mjere fizičke distance, da bi se prilikom uzimanja uzoraka mogućnost kontaminacije svela na minimum.
- Uzimanje uzoraka i testiranje mora se vršiti u skladu s mjerama Zavoda za javno zdravstvo, što uključuje nošenje maske, rukavica i kontinuirano održavanje higijene ruku.
- Testovi kojima će se vršiti skrining moraju biti registrovani od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, a njihova senzitivnost mora biti veća od 90%.
- Distributer i/ili nosilac rješenja za serološki test je obavezan da prethodno obezbijedi adekvatnu obuku farmaceuta za sprovođenje testova, osobno ili putem online platforme.
- Distributer i/ili nosilac rješenja u ALMBiH mora obezbijediti platformu magistrima farmacije za kontinuiranu podršku i savjetovanje, online i putem poziva 7 dana u sedmici od 8-20h.
- Neophodno je da se u apoteci obezbijedi adekvatan način zbrinjavanja farmaceutskog i biološkog otpada, koji je u skladu sa „Zakonom o apotekarskoj djelatnosti“.
- U toku rada sa pacijentom/ klijentom u toku izvođenja testa farmaceut je obavezan da vrši edukaciju pacijenata, u kojoj je primarni cilj obučiti o mjerama zaštite i prevencije od COVID-19, a koje podrazumijevaju isticanje važnosti kontinuirane higijene, nošenja maske i održavanja fizičke distance.
- Brzi serološki test podrazumijeva ispitivanje na prisustvo IgM i IgG antitijela, pri čemu prisustvo IgM antitijela može značiti aktivnu infekciju, dok prisustvo IgG antitijela upućuju na podatak da je pacijent bio u kontaktu sa SARS-Cov-2 virusom.
- Farmaceut je dužan obavijestiti pacijenta o rezultatu testa, te ukoliko se na testu IgM antitijelo pokaže pozitivnim uputiti ga na ljekara, uz sumnju na postojeću aktivnu infekciju.
- Preporučujemo da se rezultati testova i popunjenog upitnika, u skladu sa zakonom o zaštiti osobnih podataka, apoteka će dostaviti distributoru i/ili nosiocu rješenja, koji će sumarne podatke dostaviti nadležnom tijelu u cilju praćenja seroprevalence u populaciji.

S poštovanjem,

Upravni odbor Komore Magistara Farmacije FBiH

KOMORA

MAGISTARA FARMACIJE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Prilozi:

Protokol za pacijenta koji popunjava farmaceut za praćenje seroprevalence

Literatura - Reference

Prijedlog upitnika za pacijenta

Godište pacijenta		
Spol	Ž/M	
Imao COVID-19	DA ☐	NE ☐
Prethodno rađen PCR test	DA ☐	NE ☐
	Rezultat PCR testa Pozitivan ☐ Negativan ☐	
Prisutna IgM antitijela	DA ☐	NE ☐
Prisutna IgG antitijela	DA ☐	NE ☐

KOMORA

MAGISTARA FARMACIJE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Reference:

1. Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/10 i 75/13) dostupno na: <https://www.fm.oh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/zakoni/zakon-o-zdravstvenoj-zastiti>
2. U.S. Department of Health & Human Services. HHS Statements on Authorizing Licensed Pharmacists to Order and Administer COVID-19 Tests. 2020. <https://www.hhs.gov/about/news/2020/04/08/hhs-statements-on-authorizing-licensed-pharmacists-to-order-and-administer-covid-19-tests.html>.
3. Guidance COVID-19: rapid point of care tests for use in community pharmacies or at home dostupno na: <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-rapid-tests-for-use-in-community-pharmacies-or-at-home/covid-19-rapid-tests-for-use-in-community-pharmacies-or-at-home>
4. COVID-19 Testing of Asymptomatic Persons in Community Pharmacies dostupno na: <https://www.ocpinfo.com/regulations-standards/practice-policies-guidelines/covid-19-testing-of-asymptomatic-persons-in-community-pharmacies/>
5. COVID-19 - Document d'orientation à l'intention des pharmacies communautaires dostupno na: www.health.gov.on.ca/fr/pro/programs/publichealth/coronavirus/docs/2019_pharmacies_guidance.pdf
6. Zürcher Apotheken mit Corona-Tests gestartet dostupno na: <https://www.avkz.ch/?nodeId=101374>
7. Zakon o apotekarskoj djelatnosti" (Službene novine FBiH, RS, broj 40/10)
8. DETAILED RESULTS PUBLIC OPINION ON COVID-19 TESTING AT PHARMACIES CONDUCTED FOR THE CANADIAN PHARMACISTS ASSOCIATION dostupno na: https://www.pharmacists.ca/cpha-ca/function/utilities/pdf-server.cfm?thefile=/cpha-on-the-issues/COVID_Testing_Survey_National.pdf
9. Rapid diagnostic tests for COVID-19 dostupno na: https://www.finddx.org/wp-content/uploads/2020/05/FIND_COVID-19_RDTs_18.05.2020.pdf